

ΤΟΞΙΚΟΛΟΓΙΑ

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΝ ΔΙΑ ΙΑΤΡΟΥΣ, ΦΑΡΜΑΚΟΠΟΙΟΥΣ,
ΔΙΚΑΣΤΙΚΟΥΣ ΚΑΙ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟΥΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΥΣ

ΠΑΡΑ

ΞΑΥΕΡΙΟΥ ΛΑΝΔΕΡΕΡ

Δ. Φιλοσ. ἀρχιφαρμακοποιῦ τῆς Α. Μ. τακτικ. καθηγητοῦ τῆς Χημείας
ἐν τῷ Ὄθωνείῳ Πανεπιστημίῳ, μέλους τοῦ Β. ἱατροσυμβουλίου, ἐπιτιμίου
καὶ ἀντεπιστέλλοντος μέλους τῶν Φαρμακευτικῶν ἐταιριῶν τῆς Ῥωσσίας,
τῆς Βαυαρίας, τῆς βορείου Γερμανίας, τῆς ὀρυκτολογικῆς ἐν Ἰένῃ, τῆς φυ-
σικοϊατρικῆς ἐν Ἐρλάγγεν, τῶν ψυχογραφικῶν τοῦ Ροστοκ. τοῦ Βερολίνου,
τῆς Ἑλβετίας κτλ. κτλ.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ Κ. ΑΝΤΩΝΙΔΔΟΥ,

Ὀδὸς Ἑρμοῦ ἄνω τῆς Καπνικαρέας.

1843.

κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον τὰ αὐτὰ μολοντοῦτο εἶναι ἐπικινδυνωδέστερα, ἐὰν εἰσέλθωσι κατὰ τὸν πρῶτον καὶ τρίτον τρόπον.

Διαιρέσεις τῶν δηλητηρίων.

Τὰ δηλητήρια διαιροῦνται·

- α.) Εἰς ζωικά,
- β.) Ἀεροειδῆ,
- γ.) Ὄρυκτώδη,
- δ.) Φυτικά.

Ἄλλως δύνανται νὰ διαιρεθῶσι τὰ δηλητήρια,

1) Εἰς ἐρεθιστικά, δρυμέα, καυσικά. *Venena irritantia caustica, corrosiva.*

Ὁ γενικὸς τούτων χαρακτήρ εἶναι ὅτι συναπτόμενα μετὰ τοῦ ὀργανισμοῦ διεγείρουσι φλεγμονήν. Εἰς τὴν τάξιν ταύτην κατατάττονται τὰ καυστικά ἀλκάλια, τὰ ἄκρατα ὀξέα, τὰ διάφορα ὀξειδία τῶν μετάλλων, καθὼς λ. γ. τὸ ὀξειδίου τοῦ ὑδραργύρου, τὸ ἀρσενῶδες ὀξύ, καὶ τὰ μεταλλικὰ ἄλατα, ὡς ὁ ἐγγλῶριος ὑδράργυρος, τὰ ἄλατα τοῦ ψευδαργύρου, τοῦ κασσιτέρου, τὸ ἰώδιον, ὁ φῶσφορος, τὸ νίτρον. Ἐκ τῆς βρασιλείας τῶν φυτῶν ἐπαριθμοῦμεν τὰς κολοκυνθίδας, τὸν φλῶμον κτλ. ἐκ τῆς τῶν ζώων τὰς καθαρίδας, τοὺς φαρμακεροὺς ἰχθεῖς, τὰ μαλακὰ ζῶα κτλ.

2) *Ναρκωτικά. (Venena stupefacientia, narcotica.)*

Ὁ χαρακτήρ τῶν δηλητηρίων τῆς τάξεως ταύτης εἶναι νὰ ἐλαττόνουν τὸν ἐρεθισμόν τοῦ νευρικοῦ συστήματος, τὸ ὅποιον καταντᾷ εἰς νάρκωσιν. Τὰ τῆς τάξεως ταύτης κυριώτερα δηλητήρια εἶναι τὸ ὄπιον, ὁ ὑοσκύαμος, τὸ ὑδροκυανικὸν ὀξύ καὶ τὰ τοῦτο ἐμπεριέχοντα φυτά.

3) Εἰς ναρκωτικά δρυμέα (*Venena narcotico - acria*).

Τὰ δηλητήρια ταῦτα διεγείρουσιν ἐρεθισμόν καὶ νάρκωσιν.

εἰς τοιαῦτα ἀναφέρομεν τὸ κώνιον, τὸ γραμώνιον, τὰ ἐμμετικά κάρυα καὶ τὰ τὴν Στρυχνίνην καὶ Βρουκίνην ἐμπεριέχοντα φυτά· πρὸς τούτοις τὴν καφουράν, τὸ οἰνόπνευμα καὶ τὴν αἶραν *Secale cornutum*.

4) Σηπεδονώδη δηλητήρια (*Venena septica*).

Τὰ τῆς τάξεως ταύτης δηλητήρια προκαλοῦσιν ἀποσύνθεσιν καὶ ἀλλοίωσιν τοῦ αἵματος· τοιαῦτα εἶναι τὸ τῶν λουκανίκων καὶ τῶν ὄφρων δηλητήριο.

εἰς πρὸς τὴν καταγωγὴν διαιροῦνται τὰ δηλητήρια εἰς ὀρυκτώδη, φυτικά καὶ ζωικά. Τὰ ὀρυκτώδη ἢ ἀνόργανα δηλητήρια διακρίνονται ἀπὸ τὰ φυτικά καὶ ζωικά, καθότι τὰ τελευταῖα θερμαινόμενα ἢ πυρούμενα ἀποσυντίθενται τοιούτοτρόπως, ὥστε ἐπιμένει ἄνθραξ ὑπὸ τὴν ἔκλυσιν ἐμπυρυματικοῦ καὶ δυσώδους ἀτμοῦ, ἐνῶ τὰ ἀνόργανα δὲν ὑπόκεινται εἰς τοιαύτην ἀποσύνθεσιν, καὶ ἐπιμένουσιν εἰς τὴν σχηματισθεῖσαν τέφραν.

Τὰ δηλητήρια δύνανται νὰ διακριθῶσιν, ἂν ᾖναι ὀργανικὰ ἢ ὄχι, καὶ κατὰ τὸν ἀκόλουθον τρόπον. Τὸ ἐξεταζόμενον ξηρὸν ἢ ἀποξηραμένον σῶμα ἀναμιγνύεται μὲ ὀλίγον νίτρον, καὶ τοῦτο τὸ μίγμα βαλλεται εἰς μικρὰν χύτραν, εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκεται τηκόμενον ἄλλο νίτρον· δι' αὐτῆς τῆς πράξεως τὰ ὀργανικὰ δηλητήρια ἀποσυντίθενται, ἐνῶ τὰ ἀνόργανα ἢ μεταλλικὰ θέλουν εὐρεθῆ εἰς τὴν τέφραν.

Contagia. Κολλητικαὶ νόσοι.

Δηλητήρια, τὰ ὁποῖα γεννῶνται εἰς τὸν ζωικὸν ὀργανισμόν δι' ἀσθενειῶν, καὶ τὰ ὁποῖα διὰ μόνης ἐπαφῆς διαδίδονται ἐπὶ ἄλλων ζώων καὶ ἀναγεννώμενα προάγουσιν πάντοτε τὴν αὐτὴν νόσον, λέγονται κολλητικαὶ νόσοι *Contagia*· διαιροῦνται δὲ εἰς δύο, εἰς ἐμμόνους καὶ πτητικάς.

Ἐμμόνοι κολλητικαὶ νόσοι λέγονται ἐκεῖναι, αἵτινες διὰ

τῆς ἐμμέσου ἢ ἀμέσου ἐπαφῆς μολυσμένων ἀτόμων, κρεβατίων, φορεμάτων, ὅχι ὅμως διὰ τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος διαδίδονται εἰς μακρινὰ διαστήματα· τοιαῦται ἔμμονοι νόσοι εἶναι ἡ ψώρα, ἡ σύφιλις, ἡ λέπρα, ὁ καρκῖνος, ἡ εὐλογία, τὸ δηλητήριον τῆς λύσσης καὶ τῆς τερηδόνας. Τινὲς ἐξ αὐτῶν ἀνήκουσι μόνον εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ἄλλαι εἰς τινα εἶδη ζώων λ' γ. ὄφρων, αἵτινες, ἂν καὶ ἀναπτύσσονται κατ' ἀρχὰς εἰς αὐτὰ, δύνανται ὅμως διὰ τῆς ἐπαφῆς νὰ διαδοθοῦν καὶ εἰς τοὺς ἀνθρώπους.

Πτητικαὶ κολλητικαὶ νόσοι καλοῦνται ἐκεῖναι, αἵτινες ἐκλυόμεναι ἐξ ἀσθενῶν ζώων μεταδίδονται εἰς τὴν ἀτμοσφαῖραν, καὶ ἡ οὕτως μεμολυσμένη ἀτμοσφαῖρα δύναται νὰ μεταφέρῃ τὴν αὐτὴν νόσον εἰς μακρινὰ ἀποστήματα· αἱ τοιαῦται κολλητικαὶ νόσοι δύνανται νὰ εὐρεθῶσι διαλελυμένοι εἰς τὸν ἀέρα, τὸν εὐρισκόμενον μεταξὺ τῶν ἰνῶν τῶν ὑφασμάτων, ἢ ἄλλων ὑλῶν μὴ ἀγωγιῶν διὰ τὴν θερμότητα. Ἄν αἱ ὑλαι αὐταὶ ψαυσθῶσιν, δύνανται καὶ εἰς ἀπομακρυσμένον τόπον καὶ μετὰ παρέλευσιν πολλῶν χρόνων νὰ διεγείρωσι τὴν αὐτὴν νόσον· τοιαῦτα δὲ εἶναι ἡ πανώλης, ὁ τύφος, ὁ κίτρινος πυρετός. κ. τ. λ

Πηγαὶ καὶ χαρακτηριστῆρες τῶν κολλητικῶν νόσων.

Περὶ τῆς γενέσεως καθὼς καὶ περὶ τῆς φύσεως τῶν ῥηθεισῶν νόσων δὲν ἔχομεν εἰσέτι ἀκριβεῖς γνώσεις. Ὁ Margeron ἐξετάσας τὸ ῥευστὸν ἐκ τῶν τῆς ψώρας φλυκταινῶν δὲν εὗρεν ἄλλο τι, εἰμὴ λεύκωμα καὶ ἀλατώδη μόρια, σώματα τὰ ὅποια εὐρίσκονται καὶ εἰς ἅπαντα τὰ λοιπὰ ὀρόωδη ῥευστά.

Αἱ κολλητικαὶ νόσοι διαφέρουσιν τῶν ἄλλων ζωτικῶν δη-

λητηρίων, καθότι δηλητηριάζουσιν τὸν ἴδιον ὄργανισμὸν, εἰς τὸν ὁποῖον γεννῶνται· πιθανὸν λοιπὸν εἶναι, ὅτι αἱ κολλητικαὶ νόσοι γεννῶνται διὰ τινος ἐξωτερικῆς ἢ ἐσωτερικῆς αἰτίας ἐντὸς τοῦ ἰδίου ὄργανισμοῦ, δηλαδή ἢ διὰ τῆς εἰσπνοῆς καὶ τῆς μετὰ τῶν πνευμόνων συνάψεως, ἢ διὰ τῆς ἐπὶ τοῦ δέρματος ἐπαφῆς, ἢ διὰ τῆς ἐγγύσεως εἰς τραυμά τι. Ἐὰν δὲ οὕτως ἀπορροφηθῶσι καὶ μεταβῶσιν εἰς τὴν τοῦ αἵματος κυκλοφορίαν, διεγείρουσι τὴν αὐτὴν νόσον, καθὼς ἡ ζύμη διεγείρει ζύμωσιν εἰς τὰ ῥευστά. Ἔνεκα τῆς τοῦ αἵματος διαφθορᾶς διεγείρεται πυρετὸς, διὰ τοῦ ὁποῖου προσπαθεῖ ἡ φύσις ν' ἀποχωρήσῃ τὸ δηλητήριον ἐκ τοῦ ὄργανισμοῦ.

Ἐνέργεια. Τὰ ἀποτελέσματα κολλητικῆς τινος νόσου δὲν φαίνονται πολλὰ ταχέως, ἀλλὰ μᾶλλον βραδέως, καὶ ἐπομένως δύναται νὰ προλάβῃ ὁ δηλητηριασθεὶς διὰ ταχείας ἰατρικῆς βοήθειας τὰ ἐπικίνδυνα συμπτώματα τῆς δηλητηριάσεως. Τὰ πρώτιστα συμπτώματα, τὰ ὁποῖα φαίνονται ὡς πρόδρομοι τῆς πκνώλης, τῆς δυσεντερίας, τοῦ κίτρινου πυρετοῦ εἶναι μεγάλη ἀδιαθεσία, κατῆφεια, βάρους εἰς τὰ μέλη τοῦ σώματος, χαλαρότης, ἀνορεξία, πυρετὸς καὶ τότε εἶναι μεγίστη ἀνάγκη νὰ προσκληθῇ ὁ ἰατρός.

Μίασμα. Miasma.

Πτητικαὶ κολλητικαὶ οὐσίαι λέγονται ἐκεῖνοι οἱ μολυσμοὶ τοῦ ἀέρος μὲ ἀτμοειδῆς ἢ ἀεροειδῆς δηλητήριον, αἱ ὁποῖαι δύνανται νὰ διεγείρουσι διὰ τῆς ἐπιρροῆς των εἰς τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰ ζῶα νόσον.

Μιάσματα δύνανται νὰ ἐκλύωνται τόσον ἐξ ὀργανικῶν καθὼς καὶ ἐκ μὴ ὀργανικῶν σωμάτων, τόσον ἐκ ζώντων.